

בבית המשפט העליון

רע"א 615/11

כבוד השופט א' גרוניס

בפני :

1. סופר מדיק (מדיק לייט)
2. ציון ידיד
3. שלמה לוי

המבקשים :

נ ג ד

1. ANTON HUBNER CMBH & CO. KG
2. אקו-בלו טריידינג בע"מ

המשיבות :

בקשת המשיבות לעיון מחדש

עו"ד יעקב קלדרון ; עו"ד חנה קלדרון ;
עו"ד אסף שיר

בשם המבקשים :

עו"ד אריה בנימין ; עו"ד ד"ר שלמה כהן

בשם המשיבות :

החלטה

1. ביום 23.1.11 הגישו המבקשים לבית משפט זה בקשת רשות ערעור על החלטה של בית המשפט המחוזי בתל-אביב (כבוד השופטת ד"ר ד' אבניאלי). באותה החלטה ניתנו סעדים זמניים שונים בקשר להפרה של סימן מסחר. בד בבד עם בקשת רשות הערעור הגישו המבקשים בקשה לעיכוב ביצוע. ביום 8.3.11 דחיתי את בקשת רשות הערעור והבקשה לעיכוב ביצוע וזאת לאחר שהונחה בפניי תשובתן של המשיבות לבקשה לעיכוב ביצוע. המבקשת 1 חוייבה לשאת בשכר טרחה לזכות המשיבה 1 בסכום של 30,000 ש"ח. בנוסף, חוייבו המבקשת 1 והמשיבה 1 לשאת, כל אחת, בהוצאות לטובת אוצר המדינה בסכום של 10,000 ש"ח. בעקבות החיוב בהוצאות לטובת אוצר המדינה הגישו המשיבות בקשה לעיון מחדש בהחלטה בדבר החיוב בהוצאות.

דינה של הבקשה לעיון מחדש להידחות.

2. על מנת להבהיר מדוע הושת החיוב בהוצאות יש לפרט נתונים שונים לגבי בקשת רשות הערעור והבקשה לעיכוב ביצוע וכן באשר לתשובה לבקשה לעיכוב ביצוע.

בקשת רשות הערעור השתרעה על פני 28 עמודים (ויחד עימה הוגשה בקשה להגשת ראייה נוספת; בקשה זו, בלא התצהיר, החזיקה 4 עמודים). כאמור, בצידה של בקשת רשות הערעור הוגשה בקשה לעיכוב ביצוע. בקשה זו החזיקה אף היא 28 עמודים (וכן תצהיר בן 14 עמודים). לשתי הבקשות, רשות הערעור ועיכוב הביצוע, צורפו (במשותף) שני קלסרים, שכללו 15 נספחים ובהם מאות עמודים. התשובה לבקשה לעיכוב ביצוע השתרעה לאורך 51 עמודים (וצורף לה תצהיר בן שני עמודים). לתשובה צורפו שלושה כרכים של נספחים וכרך אחד של אסמכתאות. מדובר ב-42 נספחים, שכללו יחדיו מאות עמודים. כרך האסמכתאות כלל גם (אך לא רק) פסקי דין שנתפרסמו בפרסום הרשמי של פסקי דין של בית משפט זה.

בהחלטה מיום 1.2.11 נדרשו שני הצדדים לנמק "מדוע לא יחויבו בהוצאות משמעותיות לטובת אוצר המדינה, נוכח ההיקף הבלתי סביר של הבקשה לעיכוב ביצוע ונספחיה והתשובה לבקשה לעיכוב ביצוע על נספחיה". כאמור, בהחלטה מיום 8.3.11 הושת החיוב בהוצאות.

3. בבקשה לעיון מחדש טוענות המשיבות כי ספק אם בידי בית המשפט סמכות לפסוק הוצאות לטובת אוצר המדינה. עוד נטען, כי במקרה זה לא קצב בית המשפט מראש את אורכה של התשובה לבקשה לעיכוב ביצוע שעה שהורה על הגשת תשובה, וכי על כן אין לומר שהייתה חריגה קיצונית מן המקובל, ככל שמדובר בהיקפה של התשובה.

4. כל המצוי בנעשה בבתי המשפט מודע לכך שבצד גידול במשקל הסגולי של הליכים (ובלא קשר למספרם של ההליכים המוגשים) קיימת תופעה של כתבי טענות, תצהירים, נספחים וכיו"ב המשתרעים על פני עוד ועוד עמודים. נתקלים אנו במסמכים בעלי היקף גדל והולך. במילים אחרות, הניירת מתרבה ומתרבה. שאלה מעניינת היא מה הסיבה לגידול הנמשך בהיקפם של המסמכים המוגשים. יהיו כאלה שיאמרו שהאשם הוא באמצעים הטכנולוגיים המשתכללים מעת לעת, מכונות צילום מהירות ומחשבים, לרבות האפשרות של "גזור" (cut) ו"הדבק" (paste). ניתן להעלות השערות

נוספות לגבי הסיבות לתופעה, אך דומה שלא ניתן לחלוק על עצם קיומה. אילו נעשתה בדיקה השוואתית, אין לי ספק שהממצא הברור היה שכתב טענות ממוצע דהיום הינו ארוך בהרבה מזה שהיה מוגש לפני שנים. תלונה חוזרת ונשנית של שופטים, ומדובר בתלונה מוצדקת, היא כי לעתים מוגשים כתבי טענות ושאר מסמכים באורך בלתי סביר. יש אף הטוענים, במידה מסוימת של בדיחות, המהולה ברצינות, שיש למדוד את המסמכים על פי משקלם ולא במספר העמודים. אין בכוונתי לומר שהדבר קורה בכל הליך, אך אין ספק שהתופעה קיימת ומתגברת ומכבידה היא על תפקודם של בתי המשפט. אין להלין על כך באופן כללי אלא באותם מקרים, והם אינם מעטים, בהם אין מתאם בין המשקל הסגולי של העניין לבין היקפם של המסמכים המוגשים. היינו, כאשר אורכם של המסמכים (שלא לומר משקלם) חורג מכל פרופורציה.

5. כאשר מוגש כתב הטענות הראשון, זה הפותח את ההליך, הרי ככלל לא קיימת מגבלה, שהרי לא ניתן לקצוב מראש מה יהא אורכו של כתב תביעה או היקפה של המרצת פתיחה. עם זאת, במקרים מסוימים מוצאים אנו הסדר בדין המחייב שכתב הטענות ינוסח בדרך "תמציתית" (ראו למשל בתקנה 235 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984, (להלן – התקנות) לעניין הליך של אבעיה). בשנים האחרונות, ונוכח הגידול בהיקפם של כתבי טענות, התפתחה פרקטיקה לפיה קוצב בית המשפט, לעתים, את אורכו של כתב הטענות שבא בתגובה או בתשובה. ככל שמדובר בערכאות הערעור בהליכים אזרחיים נקבע בתקנה 445(ב)(6) לתקנות, כי שופט רשאי בדיון מקדמי בערעור, בין היתר "להגביל את היקף הסיכומים". אפשרות זו אינה קיימת מכוח הוראה מפורשת באשר להודעת הערעור. לעתים רחוקות, ואולי רחוקות מדי, מורים הרשמים בבית משפט זה למערער לתקן הודעת ערעור באופן שתוגש הודעה מקוצרת ותמציתית. ניתן לפעול בדרך זו נוכח דרישתה של תקנה 414 לתקנות כי "כתב הערעור יפרט בצורה תמציתית את נימוקי ההתנגדות להחלטה שעליה מערערים, שלא על דרך הוויכוח או הסיפור...". כל הקורא כתבי ערעור מתרשם, כי הוראה זו נשכחה מזכרונם של רבים מאלה המנסחים כתבי ערעור. מכל מקום, על פי הנהוג בבית משפט זה באשר לערעורים אזרחיים, הרשמים מוציאים צו סיכומים בו נקצב מספרם המירבי של עמודי הסיכומים המוגשים.

6. בעבר הבעתי דעתי כי בית המשפט רשאי לחייב בעל דין לשאת בהוצאות לטובת אוצר המדינה מקום שההליך שהגיש גורם לבזבוז זמן שיפוטי (רע"א 1514/06 תדיראן מוצרי צריכה בע"מ נ' אמי שה שאל (לא פורסם, 24.4.06)). את הבסיס לסמכות להשית הוצאות כאלה ניתן למצוא בתקנה 514 לתקנות. על פי תקנה זו רשאי בית המשפט לפסוק הוצאות לטובת בעל הדין שכנגד או אוצר המדינה כאשר "בעל הדין

האריך את הדיון בכל הליך שלא לצורך, על ידי טענות סרק או בכל דרך אחרת". אפילו אם לא ניתן לבסס הסמכות על תקנה 514, הרי העיגון ימצא בסמכותו הטבועה של בית המשפט. בהחלטה האמורה נאמרו הדברים הבאים:

"האמצעי האמור [של הוצאות] נותן בידי בית המשפט כלי ניהולי, שיש לו אף פן שניתן לכנותו משמעותי. הארכת הדיון שלא לצורך מביאה לכך שבית המשפט מקדיש זמן להליך מסוים בלא הצדקה. המשמעות מבחינת בעלי הדין האחרים שתיקיהם תלויים בבית המשפט הינה ברורה: ממשאב הזמן העומד לרשות בית המשפט נגרעות יחידות שניתן היה להקדישן לטיפול בתיקים אחרים. במילים אחרות, אובדן זמן שיפוטי בשל הארכת דיון שלא לצורך פוגע בכלל בעלי הדין ולא דווקא באלה שבתיק המסוים ... כלומר, נפגעת היכולת לנצל באופן מיטבי את הזמן השיפוטי" (שם, פסקה 4).

ברי, כי האפשרות האמורה, של חיוב בהוצאות, קיימת לא רק לגבי דיון בעל פה, אלא גם כאשר בית המשפט עוסק בדיון אך על יסוד הכתובים (רע"א 1514/06 הנ"ל, פסקה 5). מכאן, שלבית המשפט נתונה הייתה הסמכות לפסוק הוצאות לטובת אוצר המדינה במקרה דנא.

7. אכן "השימוש במכשיר של הוצאות לטובת אוצר המדינה צריך להעשות, הן בערכאות הדיוניות והן בערכאות הערעור, בצורה מושכלת וזהירה" (שם, פסקה 7). איני חוזר בי מדברי אזהרה אלה. יחד עם זאת, חובה לומר כי ככל שהתופעה של כתבי טענות ארוכים יתר על המידה הולכת וגוברת, ממילא מתעצם הצורך לעשות שימוש במכשיר הנזכר.

8. המשיבות טוענות, כי אין זה מן הנכון להשית הוצאות לטובת אוצר המדינה מקום שבית המשפט לא קצב מראש את היקפו של כתב הטענות. כאמור, ככלל הדבר אינו אפשרי ואינו מעשי לגבי המסמך הפותח את ההליך. הדבר אפשרי בעיקרון לגבי מסמכי תשובה או תגובה, אולם אך ורק כאשר התיק עם המסמך הפותח מגיע לידי השופט. כך למשל, כתב תביעה המוגש בהליך רגיל לא יגיע לידי שופט כל עוד לא הוגש כתב הגנה (אלא אם חלף המועד להגשתו). ברי, כי במצב דברים זה אין כלל אפשרות לקצוב את אורכו של כתב הטענות. אומנם, במקרים אחרים התיק מגיע לשופט סמוך לאחר הגשתו ואז קיימת אפשרות ליתן הוראה באשר לאורכו של כתב הטענות שבתשובה (למשל במקרה של בקשת רשות ערעור: תקנה 406(א) לתקנות). עם זאת,

אין כל סיבה שהשופטים יידרשו לפעול בדרך זו כעניין של שגרה. בסופו של דבר, נקודת המוצא חייבת להיות שפרקליטו של בעל הדין יפעיל שיקול דעת נכון וראוי ויגיש כתב טענות בהיקף מתאים ובלא חריגה קיצונית מן המקובל. על כן, אין סיבה לומר שבית המשפט אינו רשאי להשית הוצאות לטובת אוצר המדינה כאשר כתב הטענות או נספחיו חורגים במידה קיצונית מן הראוי, אך משום שבית המשפט לא קצב מראש את היקפם. מכאן מסקנתי כי במקרה זה מוסמך הייתי להשית הוצאות לטובת אוצר המדינה גם על המשיבה, אף שלא קצבתי מראש את היקף התשובה שתגיש לבקשה לעיכוב ביצוע.

9. הבקשה לעיון מחדש נדחית.

ניתנה היום, כ"א באדר ב' התשע"א (27.03.2011).

ש ו פ ט